

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Jus Canonicvm R.P. Pavli Laymanni, Soc: Jesu Theologi, Et
Olim In Alma Et Episcopali Academia Dilingana SS.
Canonum Ordinarii Professoris**

Juris Canonici A. R.P. Paulo Laymanno Societatis Jesu Theologo SS.
Canonum In Alma, Catholica, Et Episcopali Universitate Dilingana
Professore Qvondam Ordinario, Prælectionibus Academicis Illustrati

Laymann, Paul

Dilingæ, 1673

Capitvlvm III. In pertractandis.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62587](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-62587)

CAPITVLVM II.

Literas.

PARAPHRASIS.

In causis beneficialibus, decimilibus, & aliis spiritualibus, de Calumnia jurari non solet. quia tales causæ non secundum legum rigorem, sed æquitate canonica discuti & defini solent, at enim in sacris Canonibus non reperitur præceptum, sed nec Ecclesiæ consuetudine receptum, ut in eiusmodi causis de Calumnia juretur.

SUMMARIVM.

1. In causis spiritualibus olim tantum juramentum de veritate præstabatur.
2. Postea autem constitutum fuit, ut in illis etiam præstaretur juramentum Calumnie.
3. Illud non tantum ad ea, quæ jurans scit esse vera, sed etiam ad ea, quæ credit esse vera se extendit, adeoque in hoc non verè distinguitur à juramento calumnie.

NOtandum vnicum. Tempore Honorij II. in causis spiritualibus non rejiciebatur juramentum propter calumniam, sed tantum de veritate dicenda. *c. Dudum. 54. de Elect.* Rationem dare debemus, quia causæ spirituales, cum propriè Ecclesiasticæ sint, quam fieri potest simpliciter, & non secundum legum solemnitates tractandæ sunt; juramentum autem de veritate longè simplicius est, & antiquius, quippe id solum complectens, quod jurans vera dicere velit; At verò juramentum calumnie plura alia capitula ex legum inuentione complectitur, & hoc potissimum, quod actor existimet se bonam causam habere; Reus autem, se jure resistere. Id verò longè plus, & implicatius quid est, quam si simpliciter aliquis juret, quod verum dicere velit, cum fieri etiam possit, ut dum vera allegat, tamen indebita petat, atque ob Judicis vel adversarij simplicitatem consequatur. Accedit, quod non deceat Clericos præsertim in spiritualibus causis juramenta multiplicare, quandoqui-

dem in personis sacris suspicio fraudis abesse debet, ideòque etiam non jurantibus fides habenda sit, quare *Innoc. hic n. 2.* ait, non in omnibus spiritualibus causis olim de veritate juratum fuisse, sed si ob aliquam causam judicis visum fuit necessarium. Verumtamen quia temporis progressu, crescente hominum cupiditate animaduersum fuit, quod etiam in spiritualibus causis, aliqui calumniandi animo litem mouerent, constitutum fuit, ut in his quoque de calumnia juramentum edatur, sicut & de veritate dicenda. *Cap. 1. §. ult. h. t. in 6. Clem. saepe. de verb. signif.*

Quæritur, utrum vera sit doctrina *Innoc. III. hic n. 1. Durandi in speculo. h. t. Bald. in l. 2. §. quod obseruari. C. h. t.* Juramentum Calumnie etiam in eo differre à juramento veritatis, quod hoc comprehendat tantum scientiam, videl. quod jurans dicere velit, quæ vera esse scit; sed juramentum Calumnie comprehendat etiam credulitatem, quod jurans dicere velit, quæ vera esse scit aut credit, seu putat. *Resp.* Licet hæc doctrina communis sit, arbitrator tamen parua esse utilitatis, constat enim, quod tum Actor tum Reus non de omnibus articulis exactam scientiam habere possit, sed frequenter opinionem tantum seu credulitatem; tum verò si vel suo motu, vel giudice interrogante dicat ita esse, profectò veritatem dicit, si credit ita esse; falsitatem autem, si non credit ita esse; consequenter juramentum de veritate dicenda etiam ad credulitatem se extendit, ut docet *Io. de Lignano apud Panorm. n. 12.* Confortius tamen est, ut iudex exprimat & petat jurari, quod jurans vera dicere velit, aut quæ vera credit, secundum doctrinam *Hosliensis, apud Anchar. cit. §. ult.*

CAPITVLVM III.

In pertractandis.

PARAPHRASIS.

Juramentum Calumnie non semper Principales personæ præstant, at interdum Syndici seu Oeconomi, qui in animam suam jurant, dummodo causæ & negotij ignari non sint,

SVM-

SYMMARIUM.

1. Syndicus generaliter constitutus ipse jurat in iudicio de calumnia in animam suam, sicut & alij habentes legitimam administrationem.
2. Nisi minor v. g. habeat personam standi in iudicio,
3. Vel nisi eiusmodi Syndicus & Administrator non sit satis instructus in causa.
4. Principalis orari potest ad jurandum de calumnia, si melius novit justitiam causæ, quam Administrator; & ad jurandum tantum de veritate discenda, si melius novit, ea quæ sunt facti.
5. Prælatus debet jurare in animam conventus, quando solus non potest præiudicare Ecclesie.
6. Principalis non habens personam standi in iudicio, etsi justitiam causæ melius novit, non tamen vocatur ad jurandum de veritate, nisi etiam melius novit, quæ sunt facti.

Nota I. Syndicus Ecclesiæ, & cuiusque Vniuersitatis, si generaliter ad quaslibet causas constitutus sit, agens in iudicio nomine Vniuersitatis, ipsemet jurat de calumnia, ita habetur in *Authent. Principales. h. t. §. Quomodo observari.* Vbi idem dicitur de omnibus legitimam administrationem habentibus, seu à lege, seu à iudice concessam, quales sunt tutor, curator Orphanorum, aut hospitalis præfectus, Pater in bonis adventitiis filij familias, eoque casu necesse non est, ut persona principalis juret, ut colligitur ex *cit. Authent. & ex communi docet Dur. in speculo h. t. §. Restat. n. 2.*

Excipi debet 1. Si Minor personam standi in iudicio habeat, v. g. in causis spiritualibus. Item filius familias in causis Castrensibus, tum ipsimet per se, vel per Procuratorem in animam jurare suam de Calumnia debent; uti notavit *Bart. in cit. §. n. 16. & 17.*

Excipi debet 2. Si Syndicus, Curator, aliusve Administrator, causæ statim satis cognitum non habeat, tunc admitti non debet ad litis contestationem, multò minùs ad juramentum calumniæ, priusquam instructus sit, idque observandum esse monet hinc *In-*

nocentius, & Panorm. n. 2. contra eos qui mittunt Syndicos aut Procuratores in iudicium non instructos in causa, adiunguntque, adversario expensas restituendas esse, si idcirco majores facere debuit. His adde, si persona Principalis causam melius novisse censeatur, quàm Syndicus, vel Administrator; tum distinguendum est, num justitiam causæ melius novit, & insuper in iudicio stare possit, tunc vocari potest, ut de Calumnia juret, v. g. Prælatus Monasterij, si in causa gravi coram Iudice Ecclesiastico litigat. *Arg. l. vlt. C. de Procurator. Videatur Dur. in cit. §. Restat. num. 2.* an verò justitiam causæ non satis cognovisse videatur, sed tantum ea quæ facti sunt, melius novisse, ut persona indisereta, minor, prodigus; tum à iudice vocari potest, ut juramentum de veritate præstet antequam ad positiones & iudicis interrogationes respondeat; uti docet *Bart. n. 10. Panorm. in cap. penult. n. 11. h. t. Io. Andr. inc. 3. in fin. h. t. in 6.* Idemque dicendum est, si causæ justitiam cognitam habeat, sed non multo melius, quàm Syndicus, quippe in quo nullus defectus apparet, tunc si quæ facti sunt melius cognoscat Abbas, vocari potest ad præstandum juramentum de veritate discenda, uti docet *Dur. loco cit. Argum. l. Municipales. 14. ff. ad Municipalem,* vbi dicitur, quòd tales Prælati Communitatis plerumque melius sciant veritatem. Adde huc *c. 2. De testibus in 6.* Vbi dicitur, quòd Prælatus etiam jurare cogendus sit in animam conventus, aut maioris partis, si nimirum talis causa sit, ut solus agendo præiudicare Ecclesiæ non possit, uti *gl. ibidem monet. Not. 2.*

Denique, & si justitiam causæ melius novisse censeatur Principalis, quàm Administrator, si tamen personam standi in iudicio non habeat, v. g. filius familias, adultus vocari non potest, nisi ut juret de veritate, si in facto melius instructus sit, uti docet *Bartol. cit. loco.*

CAPITVLVM IV.

Imperatorum.

PARAPHRASIS.

Cùm intellexisset Eugenius Papa quòd ab

p 2

Ab-